

Eriävä mielipide:

Hyvinvointialuejohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelma esityksen mukaan hyvinvointialue tulee vuoden 2026 aikana toteuttamaan säästötoimet tilivuosilta 2023 ja 2024 kertyneiden n. 130 M€ alijäämien kattamiseksi. Vuoden 2025 talousarviossa tavoitteena on talouden saaminen tasapainoon tilivuoden 2024 ennustetun n 79 M€ jälkeen, mikä merkitsee voimakkaita säästötoimia vuodelle 2025 nykytilanteeseen verrattuna.

Lain mukaan talousarvioesitys on laadittava toteuttamiskelpoiseksi parhaan käytettävän tiedon pohjalta. Tietoinen menojen alibudjetointi on virkatoiminnassa noudattavien säännösten rikkomista.

Talousarvioesityksen käsittelyn tätä kokousta edeltäneissä kokous- ja iltakoulu käsittelyissä johtavat viranhaltijat ovat todenneet alijäämien kattamisen mahdolltomaksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Edellä esitetyn perusteella näyttää siltä, että enemmistö aluehallituksen jäsenistä katsoo, että hyvinvointialuejohtajan päätösehdotuksen mukaisia dramaattisia säästötoimia ei ole tarkoituskaan panna toimeen, vaan esitys on laadittu näyttämään numeroiden valossa hyvinvointialuerahoituslain edellyttämän alijäämien kattamisvelvoitteen mukaisiksi.

Esittelijän kannan mukaan, pohjaesityksen mukainen esitys on tehtävä ja esitettävä Valtiovarainministeriölle lainanottovaltuuksien saamiseksi.

Koska esittelijä toimii virkavastuulla, on lähdettävä siitä, että hänen esityksensä on tarkoitettu toimeenpantavaksi. Esityksen mukainen 130 milj menojen leikkaus vuoden 2025 tasoon verrattuna tarkoittaa laajoja palvelujen supistamisia ja mittavia henkilöstön lomautuksia ja irtisanomisia. Lakisääteisten palvelujen tuottaminen vaarantuisi vakavasti.

Jos taas esitystä ei ole tarkoitettukaan toteutettavaksi, kuten useita hallituksen jäsenten puheenvuorista voi päätellä, kyse on tietoisesta alibudjetoinnista mikä tarkoittaa virkatoiminnassa noudatettavien sääntöjen rikkomista. Menettely tarkoittaa myös sitä, että Valtiovarainministeriölle annetaan väärää tietoa.

Edellä esitetyn johdosta en voi hyväksyä esittelijän ehdotusta. Ehdotan sen sijaa, että taloussuunnitelma vuosille 2026-2028 laaditaan niin, että alijäämä tullaan kattamaan mainittujen vuosien aikana. Tämä esitys merkitsee sitä, että rahoituslain edellyttämä alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä ei toteudu. Rahoituslain mukaan hyvinvointialue voi kuitenkin pyytää lisärahoitusta, jos se ei muutoin kykene tuottamaan lakisääteisiä palveluja. Koska tämä on tilanne vuoden 2026 osalta, hyvinvointialueen tulee pyytää ministeriöltä lisärahoitusta vuodelle 2026. Näin menetellen hyvinvointialue ei syyllisty minkään lain rikkomiseen.

Hyvinvointialueen tulee myös harkita kantelun tekemistä Oikeuskanslerille sen selvittämiseksi, miten keskenään ristiriidassa olevien lakien mukaisesti tulee toimia.

Juha Korkeaaja